

POSTANOWIENIE

Dnia 10 lipca 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Katarzyna Tyczka-Rote

w sprawie z powództwa M. Z.
przeciwko L. SA w M. (Hiszpania) Oddział w Polsce i [...]. Towarzystwu
Ubezpieczeń i Reasekuracji Spółce Akcyjnej w W.
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 10 lipca 2020 r.,
na skutek skargi kasacyjnej powoda
od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 6 marca 2019 r., sygn. akt I ACa (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. oddala wniosek pozwanych o zasądzenie na ich rzecz kosztów postępowania kasacyjnego,**
- 3. przyznaje adw. M. M. od Skarbu Państwa (Sądu Apelacyjnego w (...)) kwotę 3600 (trzy tysiące sześćset) zł podwyższoną o kwotę podatku od towarów i usług wyliczoną według stawki podatku obowiązującej dla tego rodzaju czynności, tytułem opłaty za udzielenie powodowi pomocy prawnej z urzędu w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Powód M. Z. wniósł o zasądzenie od L. Spółki Akcyjnej w M. Oddział w Polsce (dalej „L.”) oraz [...]. Towarzystwa Ubezpieczeń i Reasekuracji Spółki Akcyjnej w W. (dalej „A.”) in solidum - jako ubezpieczycieli odpowiadających z tytułu umowy ubezpieczenia OC pojazdów mechanicznych - kwoty 1 000 000 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 3 kwietnia 2015 r. do dnia zapłaty tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę, ból i cierpienie, a ponadto kwoty 4 500 zł miesięcznie tytułem renty płatnej od dnia 24 stycznia 2012 r. oraz o ustalenie, że pozwani będą ponosić odpowiedzialność za mogące ujawnić się u powoda w przyszłości skutki wypadku komunikacyjnego z dnia 24 stycznia 2012 r.

Wyrokiem z dnia 13 kwietnia 2018 r. Sąd Okręgowy w G. oddalił powództwo. Ustalił, że żona powoda - M. Z. zakupiła w dniu 13 kwietnia 2011 r. samochód P.. Sprzedający przedstawił jej dowód zawarcia umowy ubezpieczenia OC na okres od 11 stycznia 2011 r. do 10 stycznia 2012 r. W dniu 12 stycznia 2011 r. uiszczył pierwszą ratę składki. M. Z. telefonicznie uzyskała w dniu 13 kwietnia 2011 r. od pozwanego L. informację, że samochód jest objęty umową ubezpieczenia OC, wyjaśnienie nie zawierało jednak zapewnienia, że uiszczona została cała składka za roczny okres ubezpieczenia. W dniu 24 stycznia 2011 r. doszło do wypadku komunikacyjnego - M. Z. kierując samochodem P. nie zachowała bezpiecznej prędkości i na śliskiej jezdni straciła panowanie nad pojazdem, wpadła w poślizg, po czym zderzyła się czołowo z samochodem V.. Powód jechał z żoną jako pasażer. Oboje nie zapięli pasów bezpieczeństwa. Powód doznał poważnego urazu kręgosłupa skutkującego niedowładem połowicznym czterokończynowym i szeregiem innych dolegliwości, które uczyniły z niego inwalidę poruszającego się na wózku. Pozwani odmówili udzielenia ochrony ubezpieczeniowej powodowi, powołując się na skutki nieopłacenia drugiej raty składki za okres ubezpieczenia od 11 stycznia 2011 r. do 10 stycznia 2012 r., polegające na tym, że polisa dla samochodu P. nie została automatycznie wznowiona z uwagi na zaległości w płatnościach. Kierowca samochodu V. otrzymał odszkodowanie od Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego. Sąd Okręgowy podzielił stanowisko pozwanych. Wyjaśnił, że pozwany L. przypominał o obowiązku zapłacenia do dnia

11 lipca 2011 r. drugiej raty składki za ubezpieczenie OC zbywcy samochodu, ponieważ nie został powiadomiony o zmianach własnościowych. Druga rata składki jednak nie została uiszczona, co spowodowało wygaśnięcie umowy z upływem okresu, na który została zawarta. Nie powstały w związku z tym przesłanki do zastosowania klauzuli prolongacyjnej. W konsekwencji w dniu wypadku kierowca samochodu P. nie był objęty ochroną z tytułu ubezpieczenia OC.

Powód wniósł apelację od wyroku Sądu Okręgowego. Sąd Apelacyjny w (...) oddalił ją wyrokiem z dnia 6 marca 2019 r. Dokonał jedynie korekty orzeczenia o kosztach pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu. Sąd Apelacyjny zaakceptował ustalenia faktyczne i wnioski prawne Sądu Okręgowego.

W skardze kasacyjnej od tego wyroku powód zarzucił naruszenie prawa materialnego - art. 60 k.c., art. 805 § 1 k.c., art. 809 § 1 k.c. oraz art. 22 ust. 1 i art. 28 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (jedn. tekst: Dz. U. z 2018 r., poz. 473 ze zm.) poprzez ich błędną wykładnię.

Wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu w (...) oraz o zasądzenie od pozwanych solidarnie na jego rzecz kosztów procesu ewentualnie o zasądzenie kosztów pomocy prawnej z urzędu od Skarbu Państwa.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną powoda pozwani wnieśli o jej oddalenie oraz o zasądzenie od powoda na ich rzecz kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna ukształtowana została w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako środek odwoławczy o szczególnym charakterze, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa i jednolitości wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń niesatysfakcjonujących stron. Realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowionego w art. 398⁹ k.p.c., w ramach którego Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny sprawy

przedstawionej mu ze skargą kasacyjną. Zakres przeprowadzanego badania jest ograniczony do kontroli, czy w sprawie występują przewidziane w art. 398⁹ § 1 pkt 1 - 4 k.p.c. okoliczności uzasadniające przyjęcie skargi do rozpoznania.

Skarżący uzasadnił potrzebę rozpoznania jego skargi przesłankami z art. 398⁹ § 1 pkt 1, 2 i 4 k.p.c.

Istotne zagadnienie prawne, które dostrzegł w sprawie ujął w pytaniu:

„Czy nadanie przez zakład ubezpieczeń nowego numeru polisy ubezpieczenia obowiązkowego posiadaczy pojazdów mechanicznych przypisanego do konkretnego pojazdu po upływie okresu obowiązywania poprzedniej umowy ubezpieczenia stanowi dorozumiane zawarcie umowy ubezpieczenia na kolejny okres 12 miesięcy i objęcie ochroną ubezpieczeniową posiadacza konkretnego pojazdu mechanicznego?”

Z uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wynikało, że to samo zagadnienie powód przedstawił także jako wskazujące na potrzebę wykładni przepisów prawa budzących poważne wątpliwości lub rozbieżności w orzecznictwie sądów.

Skarżący wyjaśnił także, że swoją skargę uważa za oczywiście uzasadnioną.

Istotne zagadnienie prawne to doniosły problem prawny, nowy lub już wcześniej występujący, lecz nadal niedostatecznie rozważony i wyjaśniony, mający znaczenie nie tylko jako wątpliwość występująca w danej sprawie i rzutująca na jej rozstrzygnięcia, ale powtarzający się w przestrzeni prawnej i mający ważne znaczenie także w innych sprawach. Problem taki powinien być ujęty w powiązaniu z przepisami prawnymi, na których tle powstał i sprecyzowany w wywodzie prawnym wskazującym na źródła i przedmiot niejasności i na możliwe rozwiązania interpretacyjne. Ze względu na odmienny cel instytucji przedsądu nie może polegać na prostym odwołaniu się do podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia.

Wskazane przez skarżącego zagadnienie prawne nie może być uznane za istotne w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Przede wszystkim nie ma charakteru abstrakcyjnego, jest kazuistyczne, stanowi w istocie pytanie o ocenę okoliczności faktycznych i to okoliczności niemających istotnego znaczenia. Sądy obu instancji

nie wiązały wniosku o wygaśnięciu ochrony ubezpieczeniowej z ubezpieczenia OC z upływem dnia 10 stycznia 2012 r. z nadaniem polisy nowego numeru lecz z wyłączeniem klauzuli prolongacyjnej z uwagi na wygaśnięcie umowy, w której nie została uiszczona pełna składka. Odpowiedź na zadane przez skarżącego pytanie nie miałyby więc wpływu na treść rozstrzygnięcia, gdyż - według ustaleń Sądów - nowy numer polisy ubezpieczeniowej widniejący w systemie informatycznym Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego (nie zaś ubezpieczyciela) był omyłką, która została sprostowana, nie mógł więc doprowadzić do dorozumianego zawarcia umowy ubezpieczenia na kolejny okres 12 miesięcy i objęcia ochroną ubezpieczeniową posiadacza samochodu Peugeot 106.

Powołanie się na poważne wątpliwości interpretacyjne jako przyczynę kasacyjną (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.) zakłada nie tylko wskazanie przepisu prawa i stwierdzenie, że - w ocenie skarżącego - wywołuje on wątpliwości. Konieczne jest również wykazanie, że wątpliwości te mają rzeczywisty i poważny charakter, wyjaśnienie na czym one polegają, ich uzasadnienie, a także wskazanie rozbieżnych wariantów interpretacyjnych, z odwołaniem się do dotychczasowych poglądów orzecznictwa i dostępnego piśmiennictwa. Jeżeli konkretny przepis był już przedmiotem wykładni w judykaturze, a interpretacja ta jest w ocenie skarżącego nieuzasadniona, nieodzowne jest również przedstawienie racji, które przemawiają za zmianą dotychczasowej linii interpretacyjnej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2018 r., IV CSK 571/17, LEX nr 2497706). Skarżący nie sprecyzował jednak, o wykładnię których konkretnie przepisów prawa wnosi. Nie jest zaś rolą Sądu Najwyższego uzupełnianie stanowiska skarżącego własnymi domysłami. Ponadto, o czym była mowa wyżej, odpowiedź na wskazywane przez skarżącego pytanie nie wpłynie na treść rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie.

Oczywista zasadność skargi kasacyjnej, o której mowa w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., zachodzi tylko wtedy, gdy dla przeciętnego prawnika z samej treści skargi - bez pogłębionej analizy i jurydycznych dociekań - w sposób jednoznaczny wynika, że wskazane w niej podstawy zasługują na uwzględnienie. Skarżący, powołując się na przesłankę przewidzianą w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. powinien wykazać kwalifikowane naruszenie przepisów prawa przez sąd orzekający, a także to, że w

jego wyniku zaskarżone orzeczenie jest jaskrawo nieprawidłowe (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 15 lipca 2015 r., IV CSK 17/15, LEX nr 1770910).

Skarżący nie przedstawił jednak żadnego uzasadnienia merytorycznego na poparcie tezy o oczywistej zasadności swojej skargi kasacyjnej.

W konsekwencji powołane przez skarżącego podstawy przyjęcia jego skargi kasacyjnej do rozpoznania nie wystąpiły. Okoliczności sprawy nie wskazują też, aby zachodziły inne przesłanki przedsądu przewidziane w art. 398⁹ § 1 k.p.c. Z tych przyczyn Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi powoda do rozpatrzenia.

O kosztach postępowania kasacyjnego Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 102 k.p.c. w związku z art. 398²¹ i art. 391 § 1 k.p.c.

Z kolei rozstrzygnięcie o wynagrodzeniu adwokata udzielającego powodowi pomocy prawnej z urzędu w postępowaniu kasacyjnym wynika z treści § 2 pkt 1, § 4 ust. 1 i 3, § 8 pkt 7 i § 16 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2017 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (jedn. tekst: Dz.U. z 2019 r., poz. 18).

jw